

Sodišče je prižgalo zeleno luč za Evropski mehanizem za stabilnost (EMS)

Pravo Unije ne nasprotuje temu, da države članice, katerih valuta je euro, sklenejo in ratificirajo Pogodbo o ustanovitvi EMS

Evropski svet je 25. marca 2011 sprejel Sklep 2011/199¹, ki določa, da se v Pogodbo o delovanju Evropske unije (PDEU) doda nova določba², v skladu s katero lahko države članice, katerih valuta je euro, vzpostavijo mehanizem za stabilnost, ki se sproži, kadar je to nujno potrebno za zaščito stabilnosti euroobmočja kot celote. Ta nova določba še določa, da bodo za odobritev potrebne finančne pomoči v okviru mehanizma veljali strogi pogoji. Ta sprememba pogodbe bi morala začeti veljati 1. januarja 2013, če jo bodo države članice potrdile v skladu s svojimi ustavnimi pravili.

Države euroobmočja³ so nato 2. februarja 2012 sklenile Pogodbo o ustanovitvi Evropskega mehanizma za stabilnost (EMS), ki ima pravno osebnost. Njegov namen je zbiranje finančnih sredstev in zagotavljanje pomoči za stabilnost ob strogih pogojih, ki ustrezajo izbranemu instrumentu finančne pomoči v korist njegovih članic, ki imajo resne finančne težave ali jim tovrstne težave grozijo. To pomoč je mogoče odobriti le, če je to nujno potrebno za zaščito finančne stabilnosti euroobmočja kot celote in njegovih držav članic. EMS je upravičen zbirati sredstva v ta namen z izdajo finančnih instrumentov ali sklepanjem finančnih ali drugih sporazumov ali dogovorov s svojimi članicami, finančnimi institucijami ali drugimi tretjimi stranmi. Začetni največji obseg posojil je določen na 500 milijard EUR. Strogi pogoji, ki morajo veljati za vsako pomoč, lahko segajo od programa za makroekonomsko prilagoditev do neprekinjenega upoštevanja predhodno določenih pogojev.

T. Pringle, član irskega parlamenta, je pred irskimi sodišči navajal, da je sprememba PDEU s sklepom Sveta – torej po poenostavljenem postopku za spremembo Pogodb – nezakonita. Ta sprememba naj bi se namreč nanašala na spremembo pristojnosti Unije in naj ne bi bila združljiva z določbami Pogodb, na katerih temelji Evropska unija⁴, v zvezi z ekonomsko in monetarno unijo in s splošnimi načeli prava Unije. T. Pringle je še zatrjeval, da je Irska z ratifikacijo, odobritvijo ali sprejetjem Pogodbe o EMS sprejela obveznosti, ki niso v skladu s tema pogodbama.

Supreme Court (vrhovno sodišče, Irska) se je zato odločilo, da Sodišču zastavi vprašanje o veljavnosti Sklepa Evropskega sveta 2011/199 in o skladnosti EMS s pravom Unije. Da bi čimprej odpravili negotovosti, ki jih razkrivajo vprašanja, je predsednik Sodišča ugodil predlogu Supreme Court, da se zadeva, ki je bila pri Sodišču vložena 3. avgusta 2012, obravnava po hitrem postopku⁵. Poleg tega je Sodišče menilo, da je ta zadeva izjemnega pomena, in odločilo, da jo bo obravnavalo na občni seji, ki jo sestavlja vseh 27 sodnikov. Generalna pravobranilka J. Kokott je svoje stališče predstavila 26. oktobra 2012.

¹ Sklep Evropskega sveta z dne 25. marca 2011 o spremembi člena 136 Pogodbe o delovanju Evropske unije glede mehanizma za stabilnost za države članice, katerih valuta je euro (2011/199/EU) (UL L 91, str. 1).

² Nov odstavek 3 člena 136 PDEU.

³ Belgija, Nemčija, Estonija, Irska, Grčija, Španija, Francija, Italija, Ciper, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Avstrija, Portugalska, Slovenija, Slovaška in Finska.

⁴ Pogodba o Evropski uniji (PEU) in PDEU.

⁵ Sklep predsednika Sodišča z dne 4. oktobra 2012.

Z današnjo sodbo je **Sodišče ugotovilo, da pri obravnavi ni bil ugotovljen noben dejavnik, ki bi lahko vplival na veljavnost Sklepa 2011/199.**

Dalje je Sodišče ugotovilo, da **določbe PEU in PDEU ter splošno načelo učinkovitega sodnega varstva ne nasprotujejo sklenitvi in ratifikaciji Pogodbe o EMS.**

Poleg tega pravica države članice, da sklene in ratificira to pogodbo, ni odvisna od uveljavitve Sklepa 2011/199.

Sklep 2011/199

Svet je s Sklepom 2011/199 uporabil **možnost, da PDEU spremeni po poenostavljenem postopku** (to pomeni brez sklica Konvencije predstavnikov nacionalnih parlamentov, voditeljev držav ali vlad držav članic, Evropskega parlamenta in Komisije). Ta postopek **se uporablja le za notranje politike in ukrepe (tretji del PDEU) in ne sme povečati pristojnosti, ki so na Unijo prenesene s Pogodbama.**

Po mnenju Sodišča **se izpodbijana sprememba** – tako po obliki kot vsebini – **nanaša na notranje politike in ukrepe Unije, tako da je prvi od teh pogojev izpolnjen.**

Prvič, sporna sprememba namreč ne posega v **izključno pristojnost Unije** (prvi del PDEU) **na področju monetarne politike** držav članic, katerih valuta je euro.

Medtem ko je temeljni cilj monetarne politike Unije ohranitev stabilnost cen, sledi EMS cilju, ki je jasno drugačen, in sicer zaščititi stabilnost euroobmočja kot celote. Zgolj na podlagi dejstva, da bi tak ukrep ekonomske politike lahko posredno vplival na stabilnost eura, ni mogoče tega ukrepa enačiti z ukrepom monetarne politike. Poleg tega ni očitno, da predvideni instrumenti za doseg cilja, ki mu sledi EMS, to je zagotoviti finančno pomoč državi članici, ne spada v monetarno politiko.

EMS dopolnjuje novi regulativni okvir za okrepitev gospodarskega upravljanja Unije. Ta okvir uvaja tesnejše usklajevanje in nadzor nad ekonomskimi in proračunskimi politikami, ki jih vodijo države članice, njegov namen pa je utrditev makroekonomske stabilnosti in vzdržnost javnih financ. Medtem ko je ta okvir preventiven, saj je njegov namen kar najbolj zmanjšati tveganje za nastanek državnih dolžniških kriz, pa je namen vzpostavitve mehanizma za stabilnost reševanje finančnih kriz, do katerih bi lahko prišlo kljub preventivnim ukrepom, ki bi lahko bili sprejeti. Zato **EMS spada na področje ekonomske politike.**

Drugič, sporna sprememba tudi ne vpliva na **pristojnost Unije** (prvi del PDEU) **na področju usklajevanja ekonomske politike** držav članic.

Ker namreč določbe PEU in PDEU Uniji ne podeljujejo posebne pristojnosti za vzpostavitev mehanizma za stabilnost, kot ga določa Sklep 2011/199, so države članice, katerih valuta je euro, pristojne, da med seboj sklenejo sporazum o vzpostavitvi mehanizma za stabilnost. Poleg tega naj bi se s strogimi pogoji, ki jih sporna sprememba PDEU določa za odobritev finančne pomoči z EMS, zagotovilo, da bo ta mehanizem pri poslovanju spoštoval pravo Unije, vključno z ukrepi, ki jih Unija sprejme v okviru usklajevanja ekonomske politike držav članic.

Drugi pogoj za uporabo poenostavljenega postopka za spremembo Pogodb, in sicer da sprememba PDEU ne povečuje pristojnosti, ki so na Unijo prenesene s Pogodbama, **je prav tako izpolnjen.**

Sporna sprememba namreč ne ustvarja nobene pravne podlage, na podlagi katere bi Unija lahko ukrepala, kar pa prej ni bilo mogoče. Čeprav EMS vključuje institucije Unije, predvsem Komisijo in ECB, to nikakor ne more vplivati na veljavnost Sklepa 2011/199, ki določa le, da države članice vzpostavijo mehanizem za stabilnost, ne govori pa o nobeni vlogi, ki bi jo v tem okviru lahko imele institucije Unije.

Pogodba o EMS

Sodišče je preučilo, ali nekatere določbe PEU in PDEU ter splošno načelo učinkovitega sodnega varstva nasprotujejo temu, da države članice, katerih valuta je euro, med seboj sklenejo sporazum, kot je Pogodba o EMS, in **je na to vprašanje odgovorilo nikalno**. Gre zlasti za določbe PDEU o izključni pristojnosti Unije na področju monetarne politike⁶ in za sklenitev mednarodnega sporazuma⁷, dalje za določbe PDEU o ekonomski politiki Unije⁸ in nazadnje za določbe PEU, ki države članice zavezujejo k lojalnemu sodelovanju⁹ in ki določajo, da vsaka institucija deluje v mejah pristojnosti, ki so ji dodeljene s Pogodbama¹⁰.

V zvezi z **izključno pristojnostjo Unije na področju monetarne politike** držav članic, katerih valuta je euro¹¹, je Sodišče ponovilo, da je cilj te politike ohranjanje stabilnosti cen. Dejavnosti EMS pa ne spadajo v to monetarno politiko.

Namen EMS namreč ni ohranjanje stabilnosti cen, temveč zadovoljitev potreb financiranja članic EMS. Za to EMS ne more določiti referenčne obrestne stopnje za euroobmočje ali izdati eurov: pomoč, ki jo odobri, mora v celoti izplačati iz vplačanega kapitala ali z izdajo finančnih instrumentov. Tudi če bi namreč dejavnosti EMS lahko vplivale na raven inflacije, bi bil tak vpliv le posredna posledica sprejetih ukrepov ekonomske politike.

Glede **izključne pristojnosti Unije za sklenitev mednarodnega sporazuma**, kadar bi ta sklenitev lahko vplivala na skupna pravila ali bi lahko spremenila njihovo področje uporabe¹², je Sodišče ugotovilo, da nobena navedba, uveljavljena v tem okviru, ni pokazala, da bi sporazum, kot je EMS, imel take učinke.

V zvezi s **pristojnostjo Unije za usklajevanje ekonomske politike**¹³ je Sodišče poudarilo, da so države članice pristojne, da med seboj sklenejo sporazum o vzpostavitvi mehanizma za stabilnost, kot je Pogodba o EMS, če so obveznosti, ki jih države članice podpisnice sprejmejo v okviru takega sporazuma, v skladu s pravom Unije. Namen EMS ni usklajevanje ekonomske politike držav članic, ampak pomeni mehanizem financiranja. Strogi pogoji, ki veljajo za vsako pomoč in se lahko določijo kot program za makroekonomsko prilagoditev, tudi niso instrument za usklajevanje ekonomske politike držav članic, ampak naj bi zagotovili, da so dejavnosti EMS v skladu predvsem s klavzulo o „nereševanju iz finančnih težav“ iz PDEU¹⁴ in ukrepi usklajevanja, ki jih sprejme Unija. Poleg tega Pogodba o EMS tudi ne vpliva na pristojnost Sveta Evropske unije za izdajo priporočil¹⁵ v zvezi z državo članico s čezmernim primanjkljajem.

Natančneje, **pristojnost Sveta, da odobri finančno pomoč Unije državi članici, ki je v težavah ali ji zaradi naravnih nesreč in izjemnih okoliščin, nad katerimi nima nobenega nadzora, resno grozijo hude težave**,¹⁶ ne nasprotuje temu, da države članice vzpostavijo mehanizem za stabilnost, kot je EMS, vendar le če ta mehanizem pri svojem poslovanju spoštuje pravo Unije in zlasti ukrepe, ki jih Unija sprejme na področju usklajevanja ekonomske politike držav članic. Pogodba o EMS pa vsebuje določbe¹⁷, s katerimi se želi prav zagotoviti, da bo vsaka finančna pomoč, ki jo odobri EMS, skladna s takimi ukrepi usklajevanja.

Prepovedi prekoračitve pozitivnega stanja na računu in druge oblike kreditov pri ECB ali pri centralnih bankah držav članic v korist institucionalnih enot in oseb javnega prava Unije in držav članic, pa tudi temu, da bi ECB in nacionalne centralne banke neposredno od njih kupovale dolžniške instrumente,¹⁸ EMS ni zaobšel. Ta prepoved je namreč namenjena posebej

⁶ Člena 3(1)(c) PDEU in 127 PDEU.

⁷ Člen 3(2) PDEU.

⁸ Členi 2(3) PDEU, od 119 PDEU do 123 PDEU, 125 PDEU in 126 PDEU.

⁹ Člen 4(3) PEU.

¹⁰ Člen 13 PEU.

¹¹ Člena 3(1)(c) PDEU in 127 PDEU.

¹² Člen 3(2) PDEU.

¹³ Členi 2(3) PDEU, od 119 PDEU do 121 PDEU in 126 PDEU.

¹⁴ Člen 125 PDEU.

¹⁵ Na podlagi člena 126(7) in (8) PDEU.

¹⁶ Člen 122(2) PDEU.

¹⁷ Člen 13(3), drugi odstavek, in (4) Pogodbe o EMS.

¹⁸ Člen 123 PDEU.

ECB in centralnim bankam držav članic. To, da država članica ali vse države članice odobrijo finančno pomoč drugi državi članici, posredno ali prek EMS, ni zajeto s to prepovedjo.

Namen klavzule o „nereševanju iz finančnih težav“¹⁹, v skladu s katero Unija ali država članica ne jamči za obveznosti druge države članice in jih ne prevzema, ni prepovedati Uniji in državam članicam, da odobrijo vsakršno obliko finančne pomoči drugi državi članici. Ta klavzula naj bi prej zagotovila, da države članice spoštujejo učinkovito proračunsko politiko s tem, da jamčijo, da še naprej sledijo tržni logiki, kadar se zadolžijo. Zato ne prepoveduje, da ena ali več držav članic odobrijo finančno pomoč državi članici, ki je še naprej odgovorna za svoje obveznosti do upnikov, če lahko pogoji za tako pomoč to državo članico spodbudijo k izvajanju učinkovite proračunske politike. EMS in države članice, ki v njem sodelujejo, ne odgovarjajo za obveznosti države članice, ki prejme pomoč za stabilnost, niti ne prevzemajo njenih obveznosti v smislu klavzule o „nereševanju iz finančnih težav“.

Ker EMS ne posega v določbe PDEU o ekonomski in monetarni politiki in določa jamstva, da bo EMS pri izvrševanju svojih nalog spoštoval pravo Unije, tudi ne krši **načela lojalnega sodelovanja**²⁰, v skladu s katerim se države članice vzdržijo vseh ukrepov, ki bi lahko ogrozili uresničevanje ciljev Unije.

Sodišče je dalje ugotovilo, da je to, da so s Pogodbo o EMS **Komisiji, ECB in Sodišču** podeljene nove naloge, v skladu z njihovimi **pristojnostmi**, kot so opredeljene v **Pogodbah**.²¹ Sodišče je med drugim poudarilo, da naloge, ki so s Pogodbo o EMS poverjene Komisiji in ECB, ne zajemajo nobene lastne pristojnosti za odločanje in da so dejavnosti, ki jih ti instituciji opravljata na podlagi te pogodbe, povezane le z EMS. Sodišče je še navedlo, da je samo pristojno v vseh sporih med državami članicami, ki se nanašajo na predmet Pogodb, če je bil spor predložen Sodišču v skladu s posebnim sporazumom med strankami²², in da nič ne nasprotuje temu, da bi bilo tako soglasje dano vnaprej za vrsto prej opredeljenih sporov.

Sodišče je še ugotovilo, da tudi **splošno načelo učinkovitega sodnega varstva** ne nasprotuje EMS. Države članice, kadar vzpostavijo mehanizem za stabilnost, kot je EMS, za vzpostavitev katerega PEU in PDEU ne podeljujeta Uniji nobene posebne pristojnosti, ne izvajajo prava Unije, tako da se Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, ki vsakomur zagotavlja učinkovito sodno varstvo²³, ne uporablja.

Sklenitev in ratifikacija EMS pred uveljavitvijo Sklepa 2011/199

Sprememba PDEU s Sklepom 2011/199 le potrjuje obstoj pristojnosti držav članic. Ker ta sklep državam članicam ne podeljuje nobene nove pristojnosti, pravica države članice, da sklene in ratificira Pogodbo o EMS, ni odvisna od uveljavitve tega sklepa.

OBVESTILO: S predlogom za sprejetje predhodne odločbe lahko sodišča držav članic v zvezi s sporom, o katerem odločajo, Sodišču predložijo vprašanja o razlagi prava Unije ali veljavnosti aktov Unije. Sodišče ne odloči o nacionalnem sporu. Zadevo reši nacionalno sodišče v skladu z odločbo Sodišča. Ta odločba je enako zavezujoča za druga nacionalna sodišča, ki obravnavajo podoben problem.

Neuradni dokument za medije, ki ne zavezuje Sodišča.

[Celotno besedilo](#) sodbe je objavljeno na spletni strani CURIA na dan razglasitve.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Posnetki z razglasitve sodbe so na voljo na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106.

---

¹⁹ Člen 125 PDEU

²⁰ Člen 4(3) PEU.

²¹ Glej v zvezi s tem člen 13 PEU.

²² Člen 273 PDEU.

²³ Člen 47.